

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՆՇՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ընդունվել է 29.04.2010

- [Գլուխ 1. Հիմնական դրույթներ](#)
- [Գլուխ 2. Իրավական պահպանությունը](#)
- [Գլուխ 3. Աշխարհագրական նշման, ծագման տեղանվան եւ երաշխավորված ավանդական արտադրանքի գրանցման գործընթացը](#)
- [Գլուխ 4. Որոշումների բողոքարկումը: Այլ իրավունքների հետ հակասությունները, վերահսկողությունը](#)
- [Գլուխ 5. Անցումային դրույթներ եւ օրենքի ուժի մեջ մտնելը](#)

ԳԼՈՒԽ 1

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 1. Օրենքի նպատակները եւ գործողության ոլորտը

1. Սույն օրենքը կարգավորում է աշխարհագրական նշումների, ծագման տեղանունների եւ երաշխավորված ավանդական արտադրանքի գրանցման, իրավական պահպանության եւ օգտագործման հետ կապված հարաբերությունները:

2. Սույն օրենքով նախատեսված իրավական պահպանության իրավունքը տարածվում է միայն գյուղատնտեսական արտադրանքի եւ սննդամթերքի նկատմամբ, բացառությամբ բնական եւ հանքային ջրերի:

Հոդված 2. Օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները

1. Սույն օրենքի իմաստով օգտագործվող հիմնական հասկացություններն են՝

աշխարհագրական նշում՝ տարածքի (բնակավայրի), որոշակի տեղանքի կամ բացառիկ դեպքերում երկրի անվանում, որը ծառայում է այն արտադրանքը նշելու համար, որը ծագել է տվյալ տարածքից, որոշակի տեղանքից կամ երկրից, որի յուրահատուկ որակը, համբավը կամ այլ բնորոշ հատկանիշները հիմնականում պայմանավորված են տվյալ աշխարհագրական ծագմամբ, որը արտադրվել է (կամ) վերամշակվել է (կամ) պատրաստվել է տվյալ աշխարհագրական վայրում:

ծագման տեղանուն՝ տարածքի (բնակավայրի), որոշակի տեղանքի կամ բացառիկ դեպքերում երկրի աշխարհագրական անվանում, որը ծառայում է այն արտադրանքը նշելու համար, որը ծագել է տվյալ տարածքից, որոշակի տեղանքից կամ երկրից, եւ որի յուրահատուկ որակը կամ այլ բնորոշ հատկանիշները գլխավորապես կամ բացառապես պայմանավորված են տվյալ աշխարհագրական բնապայմաններով, ներառյալ՝ բնական եւ մարդկային գործոնները, եւ որի արտադրությունը, վերամշակումը եւ պատրաստումը տեղի են ունենում տվյալ աշխարհագրական վայրում:

երաշխավորված ավանդական արտադրանք՝ գյուղատնտեսական արտադրանք կամ սննդամթերք, որի յուրահատկությունները ճանաչված են, եւ որը գրանցված է սույն օրենքի համաձայն:

համընդհանուր օգտագործման (ջեներիկ) անվանում՝ արտադրանքի անվանում, որը նույնիսկ եթե պարունակում է այն տարածքի (բնակավայրի), որոշակի տեղանքի կամ երկրի անվանումը, որտեղ այդ արտադրանքն ի սկզբանե արտադրվել է կամ առետրային շրջանառության մեջ է դրվել, կորցրել է իր սկզբնական իմաստը եւ Հայաստանի Հանրապետությունում արտադրանքի համար դարձել է ընդունված անվանում:

արտադրանք` գյուղատնտեսական արտադրանք կամ սննդամթերք.

յուրահատկություն` բնութագիր կամ բնութագրերի համախմբություն, որով արտադրանքը հստակ տարբերվում է նույն կատեգորիային պատկանող այլ նույնատիպ արտադրանքից.

ավանդական` շուկայում տեւական ժամանակահատվածում օգտագործում, որը ցույց է տալիս սերնդից սերունդ փոխանցելու հանգամանքը (այդ ժամկետը պետք է համապատասխանի մարդկային սերնդի համընդհանուր ընդունված տեւողությանը եւ կազմի առնվազն 25 տարի).

աշխարհագրական անվանում` գոյություն ունեցող տարածքի, տեղանքի կամ երկրի անվանում.

պետական լիազոր մարմին` Հայաստանի Հանրապետության կառավարության (այսուհետ` կառավարություն) կողմից մտավոր սեփականության հարցերով լիազորված գործադիր իշխանության հանրապետական մարմին, որը, սույն օրենքի եւ իր կանոնադրության համաձայն, իրականացնում է աշխարհագրական նշումների, ծագման տեղանունների եւ երաշխավորված ավանդական արտադրանքի իրավական պահպանության հետ կապված սույն օրենքով նախատեսված գործառնությունները.

բողոքարկման խորհուրդ` պետական լիազոր մարմնում ստեղծված խորհուրդ, որը լուծում է աշխարհագրական նշումների, ծագման տեղանունների եւ երաշխավորված ավանդական արտադրանքի իրավական պահպանության հետ կապված վիճելի հարցերը.

խումբ` արտադրողների կամ վերամշակողների ցանկացած միավորում, անկախ կազմակերպական-իրավական ձևից եւ կազմից, որը գործում է իր կանոնադրության հիման վրա եւ արտադրական գործունեություն է իրականացնում հայտում նշված ապրանքների նկատմամբ.

թվական` օր, ամիս, տարի.

մութաթիս մութանդիս (mutatis mutandis)` համապատասխան փոփոխություններով (Մտավոր սեփականության իրավունքների` առեւտրին առնչվող հայեցակետերի մասին համաձայնագրում ԹԴԻՓՍ (TRIPS) ունեցած իմաստով):

Հոդված 3. Աշխարհագրական նշումների, ծագման տեղանունների եւ երաշխավորված ավանդական արտադրանքի մասին օրենսդրությունը

1. Աշխարհագրական նշումների, ծագման տեղանունների եւ երաշխավորված ավանդական արտադրանքի մասին օրենսդրությունը բաղկացած է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունից, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքից, սույն օրենքից եւ այլ իրավական ակտերից:

2. Եթե Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով սահմանված են այլ նորմեր, քան նախատեսված են սույն օրենքով, ապա կիրառվում են միջազգային պայմանագրերի նորմերը:

Հոդված 4. Օտարերկրյա անձանց իրավունքները

1. Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերին համապատասխան կամ փոխադարձության սկզբունքով օտարերկրյա ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձինք օգտվում են սույն օրենքով նախատեսված իրավունքներից եւ կրում են պատասխանատվություն` Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիներին եւ իրավաբանական անձանց համահավասար:

2. Փոխադարձության սկզբունքից օգտվելու համար փոխադարձության առկայությունն ապացուցում է դրանից օգտվել ցանկացող անձը:

Հոդված 5. Պետական լիազոր մարմինը

1. Սույն օրենքի շրջանակներում պետական լիազոր մարմնի հիմնական գործառնություններն են`

1) աշխարհագրական նշումների, ծագման տեղանունների եւ երաշխավորված ավանդական արտադրանքի գրանցման հայտերի ընդունումը, քննարկումը, փորձաքննության անցկացումը եւ գրանցումը.

2) պետության անունից աշխարհագրական նշումների, ծագման տեղանունների օգտագործման իրավունքի վկայագրերի հանձնումը.

3) աշխարհագրական նշուժների, ծագման տեղանունների եւ երաշխավորված ավանդական արտադրանքի գրանցամատյանների, ինչպես նաեւ աշխարհագրական նշուժներ օգտագործողների եւ ծագման տեղանուններ օգտագործողների ցանկի վարումը.

4) աշխարհագրական նշուժների, ծագման տեղանունների եւ երաշխավորված ավանդական արտադրանքի վերաբերյալ տեղեկատվական ծառայությունների մատուցումը.

5) մտավոր սեփականության բնագավառում օտարերկրյա եւ միջազգային կազմակերպություններում Հայաստանի Հանրապետությունը ներկայացնելը.

6) իր իրավասությունների շրջանակներում այլ գործառույթների իրականացումը:

2. Պետական լիազոր մարմինն իր «Արդյունաբերական սեփականություն» պաշտոնական տեղեկագրում հրապարակում է տեղեկություններ գրանցված աշխարհագրական նշուժների, ծագման տեղանունների եւ երաշխավորված ավանդական արտադրանքի վերաբերյալ, ինչպես նաեւ իր գործունեությանը վերաբերող այլ տեղեկություններ:

3. Պետական լիազոր մարմնի բողոքարկման խորհուրդը լուծում է աշխարհագրական նշուժների, ծագման տեղանունների եւ երաշխավորված ավանդական արտադրանքի իրավական պահպանության հետ կապված վիճելի հարցերը, որի որոշումը համարվում է պետական լիազոր մարմնի վերջնական որոշում: Բողոքարկման խորհրդի ցանկացած որոշում կարող է բողոքարկվել դատարանում: Բողոքարկման խորհրդի կանոնադրությունը եւ բողոքների քննարկման կարգը հաստատում է կառավարությունը:

Հոդված 6. Պետական տուրքերը

1. Սույն օրենքի համաձայն՝ իրավունքների ձեռքբերման եւ պահպանման հետ կապված որոշ գործողություններ կատարելու համար գանձվում են պետական տուրքեր: Պետական տուրքերի տեսակները, դրանց չափերն ու վճարման ժամկետները, պետական տուրքերը վերադարձնելը, դրանց չափերը նվազեցնելը, պետական տուրքից ազատելու հիմքերը եւ կարգը սահմանվում են օրենքով:

ԳԼՈՒԽ 2

ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հոդված 7. Իրավական պահպանության հիմնական դրույթները

1. Աշխարհագրական նշուժների, ծագման տեղանունների եւ երաշխավորված ավանդական արտադրանքի իրավական պահպանությունը Հայաստանի Հանրապետությունում տրամադրվում է սույն օրենքով սահմանված կարգով դրանց գրանցման հիման վրա:

Հոդված 8. Աշխարհագրական նշման եւ ծագման տեղանվան պահպանության պայմանները

1. Որպես աշխարհագրական նշում՝ պահպանվում է տարածքի կամ բնակավայրի, որոշակի տեղանքի կամ բացառիկ դեպքերում՝ երկրի անվանումը, որը ծառայում է հետեւյալ պայմանները բավարարող արտադրանքը նշելու համար՝

1) ծագել է տվյալ տարածքից, բնակավայրից, որոշակի տեղանքից կամ երկրից.

2) յուրահատուկ որակը, համբավը կամ այլ բնորոշ հատկանիշները հիմնականում պայմանավորված են տվյալ աշխարհագրական ծագմամբ.

3) արտադրվել եւ (կամ) վերամշակվել եւ (կամ) պատրաստվել է տվյալ աշխարհագրական վայրում:

2. Որպես ծագման տեղանուն՝ պահպանվում է տարածքի կամ բնակավայրի, որոշակի տեղանքի կամ բացառիկ դեպքերում՝ երկրի աշխարհագրական անվանումը, որը ծառայում է հետեւյալ պայմանները բավարարող արտադրանքը նշելու համար՝

1) ծագել է տվյալ տարածքից, բնակավայրից, որոշակի տեղանքից կամ երկրից.

2) յուրահատուկ որակը կամ այլ բնորոշ հատկանիշները գլխավորապես կամ բացառապես պայմանավորված են տվյալ աշխարհագրական բնապայմաններով, ներառյալ՝ բնական եւ մարդկային գործոնները.

3) արտադրվել, վերամշակվել եւ պատրաստվել է տվյալ աշխարհագրական վայրում:

3. Որպես աշխարհագրական նշուժներ կամ ծագման տեղանուններ՝ պահպանվում են նաեւ արտադրանքի ավանդական աշխարհագրական կամ ոչ աշխարհագրական անվանուժները, որոնք համապատասխանում են սույն հոդվածի 1-ին կամ 2-րդ մասի պահանջներին:

4. Անկախ սույն հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետի դրույթներից՝ ծագման տեղանուններին հավասարեցվում են որոշ աշխարհագրական անվանուժներ, եթե դրանցով նշվող ապրանքների արտադրության համար օգտագործվող սկզբնական հումքը ծագում է ավելի լայն աշխարհագրական տեղանքից կամ այլ տարածքից, որը տարբերվում է նրանից, որտեղ տեղի է ունենում դրա վերամշակումը, պայմանով, որ՝

1) որոշված են սկզբնական հումքի արտադրության տարածքի սահմանները.

2) ստեղծված են սկզբնական հումքի արտադրության հատուկ պայմաններ.

3) կազմակերպված է տեսչական վերահսկողություն, որն ապահովում է սույն մասի 2-րդ կետում նշված պայմանների կատարումը:

5. Սույն հոդվածի 4-րդ մասի իմաստով հումք են համարվում միայն կենդանի կենդանիները, միսը եւ կաթը:

6. Գինիների համար որպես աշխարհագրական նշում պահպանվում է տարածքի կամ բնակավայրի, որոշակի տեղանքի կամ բացառիկ դեպքերում՝ երկրի անվանումը, որը ծառայում է հետեւյալ պայմանները բավարարող արտադրանքը նշելու համար՝

1) գինու յուրահատուկ որակը, համբավը կամ այլ բնութագրերը հիմնականում պայմանավորված են տվյալ աշխարհագրական ծագմամբ.

2) գինու արտադրության համար օգտագործված խաղողի առնվազն 85 տոկոսն աճում է բացառապես տվյալ աշխարհագրական վայրում.

3) գինին արտադրվել է տվյալ աշխարհագրական վայրում.

4) գինին ստացվել է Վիտիս վինիֆերա (*Vitis vinifera*) խաղողի տեսակի սորտերից կամ Վիտիս վինիֆերա (*Vitis vinifera*) եւ Վիտիս (*Vitis*) խաղողի տեսակների խաչասերված սորտերից:

7. Գինիների համար որպես ծագման տեղանուն պահպանվում է տարածքի կամ բնակավայրի, որոշակի տեղանքի կամ բացառիկ դեպքերում՝ երկրի անվանումը, որը ծառայում է հետեւյալ պայմանները բավարարող արտադրանքը նշելու համար՝

1) գինու յուրահատուկ որակը եւ բնորոշ հատկանիշները գլխավորապես կամ բացառապես պայմանավորված են այդ աշխարհագրական բնապայմաններով, ներառյալ՝ բնական եւ մարդկային գործոնները.

2) գինու արտադրության համար օգտագործված խաղողը աճում է բացառապես տվյալ աշխարհագրական տարածքում.

3) գինին արտադրվել է տվյալ աշխարհագրական տարածքում.

4) գինին ստացվել է Վիտիս վինիֆերա (*Vitis vinifera*) տեսակի խաղողի սորտերից:

8. Գինիների համար որպես ծագման տեղանուն պահպանվում են նաեւ ավանդաբար օգտագործվող որոշ անվանուժներ, որոնք բավարարում են հետեւյալ պայմանները՝

1) նշում են գինիներ.

2) վերաբերում են աշխարհագրական անվանուժներին.

3) բավարարում են սույն հոդվածի 7-րդ մասի 1-4-րդ կետերով սահմանված պայմանները.

4) անցել են ծագման տեղանունների համար սույն օրենքով նախատեսված գրանցման ընթացակարգը:

9. Սպիրտային խմիչքների համար որպես աշխարհագրական նշում պահպանվում է տվյալ երկրի տարածքից կամ տարածաշրջանից, տեղանքից կամ բնակավայրից սպիրտային խմիչքի ծագումը ցույց տվող նշումը, եթե այդ

սպիրտային խմիչքի որոշակի որակը, համբավը կամ այլ բնորոշ հատկանիշները պայմանավորված են դրա աշխարհագրական ծագմամբ:

Հոդված 9. Երաշխավորված ավանդական արտադրանքի իրավական պահպանությունը

1. Որպես երաշխավորված ավանդական արտադրանք՝ կարող է պահպանվել այն արտադրանքը, որը բավարարում է հետևյալ պայմաններից մեկը՝

1) ստացվում է ավանդական սկզբնական հումքից.

2) բնութագրվում է ավանդական բաղադրությամբ.

3) բնութագրվում է արտադրության եւ (կամ) վերամշակման եղանակով, որը համապատասխանում է արտադրության եւ (կամ) վերամշակման ավանդական եղանակին:

2. Բնութագիրը կամ բնութագրերի համախմբությունը, որը պայմանավորում է արտադրանքի յուրահատկությունը, պետք է կապված լինի այդ արտադրանքին բնորոշ ֆիզիկաքիմիական, մանրէաբանական կամ օրգանոլեպտիկ (զգայորոշման) հատկությունների հետ, արտադրության եղանակի կամ առանձնահատուկ պայմանների հետ: Արտադրանքի արտաքին տեսքը չի համարվում դրա յուրահատկության բնութագիր:

3. Երաշխավորված ավանդական արտադրանքը կարող է գրանցվել, եթե նրա անվանումն ըստ էության յուրահատուկ է կամ արտահայտում է արտադրանքի յուրահատկությունը:

4. Յուրահատուկ անվանումը պետք է լինի ավանդական եւ համապատասխանի կայացած սովորույթներին:

5. Երաշխավորված ավանդական արտադրանքի անվանումը կարող է պարունակել աշխարհագրական վայրի անվանում, եթե այն չի գնասում պահպանվող աշխարհագրական նշման կամ պահպանվող ծագման տեղանվան օգտագործման իրավունքին:

6. Երաշխավորված ավանդական արտադրանքի անվանումը չպետք է գնասի ապրանքային նշանի իրավունքին կամ մտավոր սեփականության այլ իրավունքներին:

7. Բույսի տեսակի եւ կենդանու ցեղատեսակի անվանումը կարող է օգտագործվել ավանդական երաշխավորված արտադրանքի անվանման մեջ, եթե սպառողը մոլորության մեջ չի ընկնի արտադրանքի բնույթի հարցում:

Հոդված 10. Աշխարհագրական նշման, ծագման տեղանվան եւ երաշխավորված ավանդական արտադրանքի գրանցումը մերժելու հիմքերը

1. Որպես աշխարհագրական նշում՝ չեն գրանցվում եւ չեն պահպանվում այն անվանումները, որոնք չեն բավարարում սույն օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի պայմանները կամ համապատասխան դեպքերում՝ նույն հոդվածի 3-րդ մասի պայմանները:

2. Որպես ծագման տեղանուն՝ չեն կարող գրանցվել եւ չեն պահպանվում այն անվանումները, որոնք չեն բավարարում սույն օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պայմանները, կամ համապատասխան դեպքերում՝ նույն հոդվածի 3-րդ եւ 4-րդ մասերի պայմանները:

3. Որպես երաշխավորված ավանդական արտադրանք՝ չեն կարող գրանցվել եւ չեն պահպանվում այն արտադրանքի անվանումները, որոնք չեն բավարարում սույն օրենքի 9-րդ հոդվածի պայմանները:

4. Որպես աշխարհագրական նշում՝ ծագման տեղանուն կամ երաշխավորված ավանդական արտադրանք չեն կարող գրանցվել եւ չեն պահպանվում այն անվանումները, որոնք՝

1) դարձել են ապրանքի համընդհանուր օգտագործման (ջեներիկ) անվանում.

2) հակասում են հասարակական կարգին, մարդասիրության կամ բարոյականության սկզբունքներին, ինչպես նաեւ անհարիր են ազգային կամ հոգեւոր արժեքներին:

5. Անվանումը չի կարող գրանցվել որպես աշխարհագրական նշում կամ ծագման տեղանուն, եթե՝

1) որեւէ ապրանքային նշանի համբավի ու ճանաչված լինելու, ինչպես նաեւ դրա տեւական օգտագործման պատճառով գրանցումը կարող է մոլորության մեջ գցել սպառողին ապրանքի իսկության հարցում.